



مفردات قرآن مجید

غلامعلی همایی



مرکز بین المللی
ترجمه و نشر المصطفی ﷺ

سخن ناشر

تحولات اجتماعی و مقتضیات نوپدید دانش‌ها و پدید آمدن دانش‌های نو، نیازهایی را به وجود آورده که پاسخ‌گویی به آنها، ایجاد رشته‌های تحصیلی جدید و تربیت نیروهای متخصص را ضروری می‌نماید. از این رو کتاب‌های آموزشی نیز باید با توجه به این دگرگونی‌ها تألیف شود.

جهانی‌شدن و گسترش سلطه فرهنگی غرب در سایه رسانه‌های فرهنگی و ارتباطی، اقتضا دارد که تمام دانش‌پژوهان و علاقه‌مندان به این مباحث، با اندیشه‌های بلند و ارزش‌های متعالی آشنا شوند، و این مهم با ایجاد رشته‌های تخصصی و تولید متون جدید و غنی، گسترش دامنه آموزش و تربیت سازمان‌یافته دانشجویان به سرانجام خواهد رسید.

بالندگی مراکز آموزشی، در گرو نظام آموزشی منسجم، قانونمند و پویاست. هم‌چنین بازنگری متن‌ها و شیوه‌های آموزشی و به‌روز کردن آنها موجب حفظ نشاط علمی مراکز آموزشی است.

حوزه‌های علوم دینی به برکت انقلاب شکوهمند اسلامی، سالیانی است که در اندیشه اصلاح ساختار آموزشی و بازنگری متون درسی‌اند.

«جامعة المصطفى ﷺ العالمية» به عنوان بخشی از این مجموعه که رسالت بزرگ تعلیم و تربیت طلاب غیر ایرانی را بر عهده دارد، تألیف متون درسی مناسب آموزشی را سرلوحه تلاش‌های خود قرار داده و تدوین و نشر متون درسی در موضوعات گوناگون علوم دینی، حاصل این تلاش است.

«مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفى ﷺ» با تقدیر و تشکر از مؤلف محترم و تمام عزیزانی که در تولید این اثر، همکاری و همفکری کرده‌اند، آن را به جویندگان فرهنگ و اندیشه ناب اسلامی تقدیم می‌کند.

مرکز بین‌المللی

ترجمه و نشر المصطفى ﷺ

فهرست

۱۳	پیش‌گفتار
۱۴	شیوه‌نامه
۱۴	الف) محتوای کتاب
۱۶	ب) روش کتاب
۱۶	ج) مخاطبان
۱۶	د) ویژگی‌های کتاب
۱۷	ه) منابع اصلی کتاب
۱۸	و) روش ارائه مطالب
۱۹	ز) نکاتی جهت تدریس
۲۱	۱. کلیاتی پیرامون دانش غریب القرآن
۲۱	مقدمه
۲۲	تعریف علم مفردات قرآن
۲۲	شاخه‌های علم مفردات
۲۳	مفردات یا غریب القرآن
۲۳	آغاز کنجکاوی در شناخت واژه‌های قرآن
۲۵	کتاب‌های تألیف شده در علم مفردات
۲۷	جایگاه و تأثیر کتاب‌های غریب القرآن
۲۷	ترتیب‌های گوناگون در تنظیم فرهنگ‌های قرآن
۲۸	معرفی برخی منابع جهت واژه‌شناسی
۳۳	معنای اصل
۳۴	اصل واحد یا اصول متعدّد
۳۷	۲. نقش مفردات در فن ترجمه
۳۷	مقدمه

۳۷	تعریف ترجمه
۳۸	امکان ترجمه قرآن
۴۱	اهمیت ترجمه
۴۱	ترجمه قرآن یک رسالت است
۴۳	شیوه ترجمه
۴۴	۱. ترجمه تحت اللفظی
۴۵	۲. ترجمه آزاد
۴۵	۳. ترجمه تفسیری
۴۶	شرایط مترجم
۴۷	نقش واژه‌شناسی در ترجمه قرآن
۵۱	۳. نقش مفردات در تفسیر
۵۱	مقدمه
۵۱	تعریف تفسیر
۵۲	علوم مورد نیاز مفسر
۵۳	دیدگاه‌های مختلف درباره نیازهای یک مفسر
۵۵	نقش مفردات در تفسیر
۵۵	چند آیه از قرآن
۵۹	۴. ارتباط مفردات با دیگر شاخه‌ها
۵۹	مقدمه
۵۹	غریب القرآن
۶۰	معرب القرآن
۶۰	اعراب القرآن
۶۱	مجاز القرآن
۶۲	وجوه و نظایر
۶۵	۵. بررسی واژه‌های: «اله»، «فطر» و «سیح»
۶۵	مقدمه
۶۵	معنا و ساختار لغوی واژه «اله»
۶۸	مشتق یا جامد بودن واژه «الله»
۶۸	ماده اشتقاق واژه «الله»
۶۹	واژه «اله» در قرآن
۷۱	واژه «اله» در نهج البلاغه
۷۲	معنا و ساختار لغوی واژه «فطر»
۷۵	واژه «فطر» در قرآن
۷۶	واژه «فطر» در نهج البلاغه

۷۶	معنا و ساختار لغوی واژه «سبح»
۸۰	واژه «سبح» در قرآن
۸۱	واژه «سبح» در نهج البلاغه
۸۵	۶. بررسی واژه‌های «حقیق»، «غنی» و «عزز»
۸۵	مقدمه
۸۵	معنا و ساختار لغوی واژه «حقیق»
۸۹	واژه «حقیق» در قرآن
۹۱	واژه «حقیق» در نهج البلاغه
۹۱	معنا و ساختار لغوی واژه «غنی»
۹۵	واژه «غنی» در قرآن
۹۶	واژه «غنی» در نهج البلاغه
۹۶	معنا و ساختار لغوی «عزز»
۱۰۰	واژه «عزز» در قرآن
۱۰۱	واژه «عزز» در نهج البلاغه
۱۰۵	۷. بررسی واژه‌های «اجر»، «حشر» و «برزخ»
۱۰۵	معنا و ساختار لغوی واژه «اجر»
۱۱۰	واژه «اجر» در قرآن
۱۱۱	واژه «اجر» در نهج البلاغه
۱۱۱	معنا و ساختار لغوی واژه «حشر»
۱۱۴	واژه «حشر» در قرآن
۱۱۵	واژه «حشر» در نهج البلاغه
۱۱۶	معنا و ساختار لغوی واژه «برزخ»
۱۱۹	واژه «برزخ» در قرآن
۱۲۰	واژه «برزخ» در نهج البلاغه
۱۲۳	۸. بررسی واژه‌های «ثوب»، «شفع» و «خلد»
۱۲۳	معنا و ساختار لغوی «ثوب»
۱۲۷	واژه «ثوب» در قرآن
۱۲۸	واژه «ثوب» در نهج البلاغه
۱۲۸	معنا و ساختار لغوی واژه «شفع»
۱۳۲	واژه «شفع» در قرآن
۱۳۲	واژه «شفع» در نهج البلاغه
۱۳۳	معنا و ساختار لغوی ماده «خلد»
۱۳۶	واژه «خلد» در قرآن
۱۳۷	واژه «خلد» در نهج البلاغه

۹. بررسی واژه‌های «بشر»، «روح» و «نفس»..... ۱۴۱
- معنا و ساختار لغوی ماده «بشر»..... ۱۴۱
- واژه «بشر» در قرآن..... ۱۴۵
- واژه «بشر» در نهج البلاغه..... ۱۴۵
- معنا و ساختار لغوی واژه «روح»..... ۱۴۶
- واژه «روح» در قرآن..... ۱۴۹
- واژه «روح» در نهج البلاغه..... ۱۵۰
- معنا و ساختار لغوی واژه «نفس»..... ۱۵۰
- واژه «نفس» در قرآن..... ۱۵۵
- واژه «نفس» در نهج البلاغه..... ۱۵۵
۱۰. بررسی واژه‌های «عقل»، «قلب» و «عرف»..... ۱۵۹
- معنا و ساختار لغوی ماده عقل..... ۱۵۹
- واژه «عقل» در قرآن..... ۱۶۳
- واژه «عقل» در نهج البلاغه..... ۱۶۳
- معنا و ساختار لغوی واژه «قلب»..... ۱۶۳
- واژه «قلب» در قرآن..... ۱۶۷
- واژه «قلب» در نهج البلاغه..... ۱۶۸
- معنا و ساختار لغوی واژه «عرف»..... ۱۶۸
- واژه «عرف» در قرآن..... ۱۷۲
- واژه «عرف» در نهج البلاغه..... ۱۷۳
۱۱. بررسی واژه‌های «رسل»، «نبأ» و «بلغ»..... ۱۷۷
- معنا و ساختار لغوی ماده «رسل»..... ۱۷۷
- واژه «رسل» در قرآن..... ۱۸۰
- واژه «رسل» در نهج البلاغه..... ۱۸۱
- معنا و ساختار لغوی واژه «نبأ»..... ۱۸۱
- واژه «نبأ» در قرآن..... ۱۸۵
- واژه «نبأ» در نهج البلاغه..... ۱۸۶
- معنا و ساختار لغوی واژه «بلغ»..... ۱۸۷
- واژه «بلغ» در قرآن..... ۱۹۰
- واژه «بلغ» در نهج البلاغه..... ۱۹۰
۱۲. بررسی واژه‌های «عجز»، «هدی» و «نذر»..... ۱۹۵
- معنا و ساختار ماده «عجز»..... ۱۹۵
- واژه «عجز» در قرآن..... ۱۹۸
- واژه «عجز» در نهج البلاغه..... ۱۹۹

۱۹۹	معنا و ساختار لغوی ماده «هدی»
۲۰۴	واژه «هدی» در قرآن
۲۰۵	واژه «هدی» در نهج البلاغه
۲۰۵	معنا و ساختار لغوی ماده «نذر»
۲۰۹	واژه «نذر» در قرآن
۲۱۰	واژه «نذر» در نهج البلاغه
۲۱۳	۱۳. بررسی واژه‌های «توب»، «صدق» و «خلص»
۲۱۳	معنا و ساختار لغوی ماده «توب»
۲۱۹	واژه «توب» در قرآن
۲۱۹	واژه «توب» در نهج البلاغه
۲۲۰	معنا و ساختار لغوی ماده «صدق»
۲۲۴	واژه «صدق» در قرآن
۲۲۵	واژه «صدق» در نهج البلاغه
۲۲۶	معنا و ساختار لغوی ماده «خلص»
۲۳۰	واژه «خلص» در قرآن
۲۳۱	واژه «خلص» در نهج البلاغه
۲۳۵	۱۴. بررسی واژه‌های «زکو»، «سرف» و «خوف»
۲۳۵	معنا و ساختار لغوی ماده «زکو»
۲۳۹	واژه «زکو» در قرآن
۲۴۰	ماده «زکو» در نهج البلاغه
۲۴۰	معنا و ساختار لغوی ماده «سرف»
۲۴۳	واژه «سرف» در قرآن
۲۴۴	واژه «سرف» در نهج البلاغه
۲۴۴	معنا و ساختار لغوی ماده «خوف»
۲۴۸	واژه «خوف» در قرآن
۲۴۹	واژه «خوف» در نهج البلاغه
۲۵۳	۱۵. بررسی واژه‌های «ظلم»، «عدل» و «صلح»
۲۵۳	معنا و ساختار لغوی ماده «ظلم»
۲۵۷	واژه «ظلم» در قرآن
۲۵۸	واژه «ظلم» در نهج البلاغه
۲۵۸	معنا و ساختار لغوی ماده «عدل»
۲۶۲	واژه «عدل» در قرآن
۲۶۳	واژه «عدل» در نهج البلاغه
۲۶۴	معنا و ساختار لغوی ماده «صلح»

۲۶۷ واژه «صلح» در قرآن
۲۶۸ واژه «صلح» در نهج البلاغه
۲۷۱ ۱۶. بررسی واژه‌های «ولی»، «حجج» و «نکث»
۲۷۱ معنا و ساختار لغوی ماده «ولی»
۲۷۴ واژه «ولی» در قرآن
۲۷۵ واژه «ولی» در نهج البلاغه
۲۷۶ معنا و ساختار لغوی ماده «حجج»
۲۸۰ واژه «حجج» در قرآن
۲۸۱ واژه «حجج» در نهج البلاغه
۲۸۲ معنا و ساختار لغوی ماده «نکث»
۲۸۴ واژه «نکث» در قرآن
۲۸۵ واژه «نکث» در نهج البلاغه
۲۸۸ کتابنامه